

Graf 5: Odstotek vzorcev glede na vsebnost HMF v medu

Preostale analize po Pravilniku o medu (2004)

Vsi preostali fizikalno-kemijski parametri medu, ki smo jih določali v laboratoriju ČZS, so bili v skladu s Pravilnikom o medu (2004).

Sklep

V zadnjem letu je bil v primerjavi s prejšnjimi leti opazen majhen napredek pri označevanju medu, glede fizikalno-kemijski lastnosti je stanje v vseh letih bolj ali manj enako in zadovoljivo, glede ostankov

metabolitov amitraza v medu pa so se ti v medu iz leta 2010 po pričakovanju zelo povečali.

Čebelarje pozivamo, da se pri svojem delu še naprej ravna po Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP, saj le z doslednim upoštevanjem teh skrbijo za kakovost in varnost pridelanega medu ter zagotavljajo sledljivost pridelkov. Posebno pozornost naj namenijo pravilnemu označevanju medu. Na voljo so enotne nalepke za med, za katere vam omogočamo tudi dotisk vaših podatkov, s tem pa se izognemo, da so podatki na nalepkah nečitljivi in izbrisni. Posebno pozornost je treba nameniti tudi določanju vrste medov, saj je napačno označena vrsta medu zavajanje potrošnika.

Zaradi povečanja metabolitov sredstev za zatiranje varoj v letu 2010 pa pozivamo vse čebelarje, da za zatiranje varoj uporabljajo registrirana dovoljena sredstva v skladu z navodili proizvajalca oz. navodili veterinarjev. Poleg tega naj izvajajo apitehnične ukrepe in se za zatiranje varoj usmerjajo k uporabi sonaravnih sredstev, saj bomo le na ta način zmanjšali vsebnost ostankov akaricidov v medu. Za dodatno svetovanje se vedno lahko obrnete na terenske svetovalce ali svetovalce JSSČ. ■

Sheme kakovosti v Republiki Sloveniji in EU

Milan Meglič

Uvod

Čebelarstva zveza Slovenije (ČZS) se je za usmeritev v kakovost odločila leta 1999 z vzpostavitvijo Kolektivne blagovne znamke (KBZ) »Slovenski med kontrolirane kakovosti«, saj si je s tem predpisala višje kakovostne zahteve, kot jih je določal Pravilnik o medu. Zunanja kazalnika nadstandardnih zahtev sta bila npr. manj vode v medu in nižja vrednost HMF. Slovenski čebelarji so brez dvoma zmogli zagotavljati nadstandard, to pa dokazujejo že od vsega začetka delovanja sistema KBZ. Nosilni steber KBZ so bile (in so še vedno) Smernice dobre čebelarske prakse, ki so čebelarje usmerjale v izboljševanje proizvodnega procesa in v ohranjanje kakovosti medu. Pri uvajanju DČP v prakso so čebelarjem pomagali izšolani pregledniki za med.

Dobra čebelarska praksa (DČP, 1999) je bila zasnovana na podlagi filozofije obvladovanja tveganj. Smernice DČP so obravnavale predvsem ureditev okolice čebelnjaka in red v čebelnjaku, poudarjale

so pomembnost kakovosti satja, skladiščenja in zaščite satja ter tudi načina čebelarjenja. Poleg tega so opozarjale, da v med ne smejo preiti ostanki predelane sladkorne raztopine, da je varoje dovoljeno zatirati samo z registriranimi sredstvi, priporočale so pridobivanje medu v čim mlajšem, po možnosti deviškem satju, ter svarile, da je primerno točiti samo zrel med. Vsebovale so tudi priporočila, kako pripraviti prostor za točenje medu, kako polniti kozarce z medom, kako jih pravilno označiti itd. Vsak, ki se je vključil v sistem KBZ, se je moral zavezati, da bo upošteval Smernice DČP. Čeprav ni bilo zunanjega nadzora, je večina uporabnikov KBZ med pridobivala po pravilih KBZ, bilo pa je tudi nekaj izjem, ki jih je pozneje izločil čas. Leta 2006 je ČZS sprejela »Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP«, v katerih so bile povzete vse usmeritve iz DČP.

ČZS se je v sistem KBZ »Slovenski med kontrolirane kakovosti« dalj časa trudila privabiti tudi zunanji

nadzor, saj bi si blagovna znamka s tem zagotovila večjo vrednost. Po nasvetu sodelavcev Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) se je ČZS najprej odločila za zaščito geografskega porekla. Na poznejše spremenjeno priporočilo MKGP je ČZS že posredovano vlogo za zaščito geografskega porekla preoblikovala v vlogo za geografsko označbo. Po pravilih EU geografska označba določa, da mora vsaj ena izmed faz proizvodnje potekati znotraj definiranega geografskega območja. Kljub temu je ČZS v preoblikovani vlogi ohranila vsa merila in zahteve iz vloge za zaščito geografskega porekla, tj. nadstandardna merila in zahtevo, da je treba vse faze proizvodnje, skladiščenja in polnjenja v embalažo opravljati na območju Republike Slovenije.

Porabniki vse pogosteje iščejo blago, ki jim zagotavlja večjo kakovost in višjo stopnjo varnosti. Zato so pri trženju čedalje pomembnejše blagovne znamke, še posebej pa zaščite EU. Tudi zaradi tega si ČZS prizadeva pridobiti pravico do uporabe oznake, ki bo mednarodno prepoznavna in ki bo zagotavljala tudi večjo kakovost. S tem se bodo lahko slovenski čebelarji, seveda tisti, ki bodo to želeli, v okviru EU pridružili vse večji skupini proizvajalcev, ki tovrstne zaščite že uporabljajo kot uspešno tržno orodje.

Več o dejavnostih ČZS za uveljavitev instituta dokumentirane kakovosti, kakršen je blagovna znamka »Slovenski med«, najdete v virih, navedenih na koncu članka. V nadaljevanju so predstavljene sheme kakovosti v Republiki Sloveniji in EU.

Sheme kakovosti v Republiki Sloveniji in EU

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je uvedlo sistem certificiranja in spremljanja kakovosti kmetijskih pridelkov oziroma živil, ki imajo zaradi višje kakovosti, geografskega porekla in tradicionalnih oziroma do okolja prijaznejših načinov pridelave posebne lastnosti. Zaradi teh lastnosti je mogoče t. i. kmetijske pridelke oz. živila vključiti v eno izmed shem kakovosti, s tem pa ta pridobijo pripadajoč zaščitni simbol kakovosti. Višjo kakovost zaščitene proizvodov zagotavljajo in ohranjajo z dodatno kontrolo proizvodnje, imenovano postopek certificiranja. Ta postopek opravlja neodvisen certifikacijski organ, ki deluje v skladu s standardom SIST EN 45011 in ga imenuje MKGP. Pri nas za zdaj za priznanje geografskega porekla, geografske označbe, tradicionalnega ugleda in višje kakovosti obstaja samo en certifikacijski organ, ki ga je imenovalo MKGP, to je Bureau Veritas.

V Sloveniji poznamo dve vrsti zaščit, in sicer nacionalno zaščito in evropsko zaščito. Skupina proizvajalcev mora za zaščite »geografsko poreklo«, »geografska označba« in »tradicionalni ugled« najprej pridobiti zaščito na nacionalni ravni, šele potem

pa jo lahko pridobi tudi na ravni EU. Skupina proizvajalcev, ki se odloči za zaščito »višja kakovost«, pa to lahko stori samo na nacionalni ravni. Nacionalne zaščite in pripadajoči simboli kakovosti so:

Geografsko poimenovanje, geografsko poreklo

Geografsko poimenovanje, geografska označba

Tradicionalni ugled

Višja kakovost

Evropske zaščite in pripadajoči simboli kakovosti so:

1. *Geografsko poimenovanje, zaščiteni poreklo (PGI)*
2. *Geografsko poimenovanje, zaščiteni geografski poreklo (PDO)*
3. *Certifikat posebnega značaja, zajamčena tradicionalna posebnost (TSG)*

Pomen shem kakovosti za slovensko kmetijstvo in porabnika

Ena izmed prednostnih nalog Evropske unije je spodbujati in povečati razvoj proizvodov visoke kakovosti z dodano vrednostjo, kajti le takšni proizvodi bodo zadostili raznovrstno in vse večje povpraševanje evropskih porabnikov in svetovnih trgov. V skladu s skupno evropsko kmetijsko politiko MKGP zadnja leta bolj kot količino poudarja kakovost, predvsem zato, da bi se kmetijski pridelki oziroma živila vključila v sheme kakovosti, ki omogočajo zaščito posebnih kmetijskih pridelkov oziroma živil. Zaradi tega so sheme kakovosti zelo pomembne za razvoj slovenskega podeželja.

Namen teh shem je:

- zaščititi porabnike pred ponaredki in zagotoviti, da kupujejo pristne proizvode višje kakovosti;
- ponuditi porabnikom večjo izbiro in raznovrstnost proizvodov;
- pridelovalcem in predelovalcem omogočiti konkurenčnost na področju kakovosti, saj jim ta omogoča ekonomsko navzočnost na trgu;

- ponuditi manjšim proizvajalcem nove možnosti za prestrukturiranje dejavnosti, saj bo to zagotovilo ohranjanje delovnih mest in s tem tudi poseljenost slovenskega podeželja.

Politika zaščite posebnih kmetijskih pridelkov oziroma živil štiti območja proizvodnje, spodbuja ekološko pridelavo, izboljšuje življenjski standard na teh območjih, oblikuje pridelovalne in predelovalne poti ter vrednoti človeško znanje in delo. Pri zaščiti posebnih kmetijskih pridelkov oziroma živil se moramo zavedati, da

- se proizvod razlikuje od sorodnega po nekih značilnostih glede proizvodnje ali sestave,
- je treba upoštevati predpisana pravila proizvodnje,
- je proizvod podvržen strogi kontroli certifikacijskega organa.

Spodbujanje in proizvodnja zaščiteneh proizvodov visoke kakovosti sta povezana z ekonomskim, socialnim in okoljskim vidikom trajnostnega razvoja. Politika kakovosti, ki jo vodi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, lahko z dejavnim vključevanjem lokalnih akterjev uspešno prispeva k razvoju podeželja, saj omogoča ohranjanje poseljenosti podeželja, ponuja nove možnosti za prestrukturiranje dejavnosti na podeželju, omogoča ustanavljanje manjših podjetij oz. obratov, ohranja delovna mesta v regiji, poleg tega pa s tipičnimi regionalnimi proizvodi spodbuja tudi razvoj kmečkega turizma ter z ustvarjanjem turističnih poti regionalnih kakovostnih proizvodov omogoča ustvarjanje dodatne turistične ponudbe na podeželju.

Zaščiteni slovenski kmetijski pridelki oz. živila

Geografsko poreklo – Celotna proizvodnja mora potekati v okviru natančno določenega geografskega območja, lastnosti proizvoda pa morajo kazati vpliv geografskega območja (to npr. velja za blagovne znamke Nanoški sir, sir Tolmenc, Bovški sir, sir Mohant, Prekmurska šunka, Ekstra deviško oljčno olje slovenske Istre, Kočevski gozdni med, Piranska sol, Kraški med, Dolenjski sadjavec, Kosteljska rakija, Kraški brinjevec, Gorenjski tepkovec, Brkinska slivovka).

Geografska označba – Vsaj ena od faz proizvodnje mora potekati v okviru določenega geografskega območja, poleg tega pa mora biti nakazana povezava med proizvodom in območjem (to npr. velja za blagovne znamke Kraški pršut, Šebreljski želodec, Zgornjesavinjski želodec, Štajersko bučno olje, Prleško bučno olje, Prleška tunka, Vipavski pršut, Jajca izpod kamniških planin).

Zajamčena tradicionalna posebnost – tradicionalni ugled – Zagotovljen mora biti tradicionalen način proizvodnje ali sestave proizvoda oziroma uporabljene tradicionalne surovine (to npr. velja za blagovne znamke Prekmurska gibanica, Idrijski žlikrofi, Belokranjska povitica, Prosta povitica, Belokranjska pogača).

Višja kakovost – Proizvod ima specifične lastnosti, ki so boljše od istovrstnih kmetijskih pridelkov oziroma živil in odstopa od njihove minimalne kakovosti (teletina blagovne znamke Zlato zrno, prosta reja piščancev Perutnine Ptuj, reja prašičev za meso blagovne znamke PIGI, reja piščancev za meso blagovne znamke Domači gorički piščanec, med z vsebnostjo vlage največ 18 % in HMF največ 15 mg/kg medu, pirino zrnje in pirina moka lzida).

V okviru možnih shem je tako z »geografskim poreklom« zaščiteneh 14 kmetijskih pridelkov, z »geografsko označbo« je zaščiteneh sedem kmetijskih pridelkov oziroma živil, s »tradicionalnim ugledom« pet kmetijskih pridelkov in z »višjo kakovostjo« šest kmetijskih pridelkov. Od 32 zaščiteneh kmetijskih pridelkov jih je ustrezen certifikat prejelo 16, eno živilo pa je v postopku certificiranja.

V postopku pridobivanja zaščite je skupaj 12 kmetijskih pridelkov oz. živil, od tega devet za geografsko poreklo, tri pa za geografsko označbo

Za vsak kmetijski pridelek je ustanovljena skupina proizvajalcev, ki zastopa vse proizvajalce določenega zaščiteneh proizvoda in skrbi za dosledno upoštevanje vseh določil iz specifikacije zaščiteneh proizvoda, ki mora biti v skladu z notranjo kontrolo skupine proizvajalcev. Skupina proizvajalcev izvaja tudi vse oblike obveščanja in pospeševanja prodaje zaščiteneh proizvoda. Namen ustanovitve skupine proizvajalcev je dejavno združiti vse partnerje v verigi za zagotovitev proizvodnje zaščiteneh proizvoda.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,
GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med s plastičnim sodom ter 4-satna točila za med INOX.
Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p.

ŠIVILJSTVO KUNSTELJ
ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino),
ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

Promocija simbolov kakovosti Republike Slovenije in EU

S promocijsko kampanjo želi MKGP porabnike seznaniti, da kmetijski pridelki oziroma živila, ki so označeni z uradnimi simboli kakovosti Republike Slovenije in simboli kakovosti EU, zagotavljajo zanesljivo informacijo o kontrolirani kakovosti izdelka in da so pridelani v skladu s zahtevanimi standardi. Na ta način želi MKGP porabnike tudi seznaniti, da imajo tako označeni pridelki oz. živila določeno geografsko poreklo, geografsko označbo, tradicionalni ugled in so višje kakovosti. Enotni zaščitni simboli, ki so predmet promocije predlaganega programa, zagotavljajo porabnikom zanesljivo informacijo in možnosti prave izbire. Sodobni porabniki postajajo vse bolj ozaveščeni, zato tudi vse pogosteje izbirajo kakovostna živila z zagotovljeno varnostjo, vedno bolj se zanimajo za način pridelave oz. predelave in tradicijo pri prehranjevanju. Eden izmed poglobitvenih ciljev certificiranja je prav zagotavljanje varnih in visoko kakovostnih kmetijskih pridelkov oz. živil. Da bi to dosegli, potrebujemo prepoznaven sistem zaščitnih znakov (označevanje posebnih kmetijskih pridelkov oz. živil), kajti le tako bo porabnik lahko prepoznal tovrstne izdelke, to pa je tudi poglobitveni cilj celotne kampanje.

V okviru promocijske kampanje bodo predstavljeni simboli kakovosti za:

- geografsko poreklo (simbola kakovosti EU in RS),
- geografsko označbo (simbola kakovosti EU in RS),
- tradicionalni ugled (simbola kakovosti EU in RS),
- višjo kakovost (simbol kakovosti RS). ■

Viri:

- Meglič, M. (1999): Pomen dobre čebelarke prakse pri pridobivanju visoko kakovostnega medu. Slovenski čebelar, let. CI, oktober 1999, št. 10, str. 280-285.
- Meglič, M. (2000): Evropske izkušnje pri prodaji medu na domu in nova blagovna znamka slovenskega medu. Slovenski čebelar, let. CII, december 2000, št. 12, str. 353-356.
- Meglič, M. (2001): Kolektivni blagovni znamki »Slovenski med kontrolirane kakovost« na pot. Zbornik referatov. XXIV. Državni čebelarski seminar. ČZS: Celje 2001, str. 13-16.
- Meglič, M. (2002): HACCP v čebelarstvu oziroma v sistemu KBZ. Slovenski čebelar, let. CIV, februar 2002, št. 2, str. 48-49.
- Meglič, M. (2003): Kontrolirana pridelava medu. Slovenski čebelar, let. CV, marec 2003, št. 3, str. 75-76.
- Meglič, M. (2003): Kontrolirana pridelava medu v Sloveniji: včeraj, danes, jutri. Zbornik referatov. XXIV. Državni čebelarski seminar. ČZS: Celje 2001, str. 13-18.
- Meglič, M. (2009): Delo preglednika (terenskega svetovalca) v sistemu »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«. Priloga - Slovenski čebelar, let. CXI, december 2009, št. 12, str. I-IV.
- http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/Promocija/Oporne_tocke_za_simbole_kakovosti_NE_IZBIRAJTE_NA_SLEPO-2007.doc

Hrvatska čebelarstva zveza
 Čebelarstva društva Vukovarsko-sremske in
 Brodsko-posavske županije
 Zveza čebelarjev Osiješko-baranjske županije
 Visoka šola J. J. Štrossmayer fakultete za kmetijstvo v Osijeku in Vinkovcih
 Hrvatski veterinarski inštitut, Veterinarski zavod iz Vinkovcev
 Zdravstvena in veterinarska šola dr. Andrija Štampar iz Vinkovcev

ORGANIZIRAJO

MEDNARODNI

Čebelarski sejem opreme in čebeljih pridelkov
 ter strokovno znanstveno posvetovanje

8. ČEBELARSKI DNEVI VINKOVCI 2011.

Prireditev bo potekala 11. in 12. marca 2011.

v prostorih Športnega parka Lenije v Vinkovcih

pod pokroviteljstvom Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in vode

Hrvatska gospodarska zbornica

Vukovarsko-sremske županije in mesta Vinkovci.

www.pcelica.hr

